

RECENSION

Du levande

Originaltitel Du levande

Regi Roy Andersson

Producent Pernilla Sandström

Manus Roy Andersson

Foto Gustav Danielsson

Roller Elisabet Helander, Jan Vikbladh; Jörgen No-hall, Jessica Lundberg, Björn Englund m fl

Sverige 2007

Längd i tid 1 tim 33 min

Censur tillåten från 7 år

Distributör Studio 24 Distribution

”Gläds då, du levande, i din ljuvt uppvärmda säng. Innan Lethes iskalla våg slickar din iskalla fot”.

Detta Goethe-citat får inleda Roy Anderssons länge emotsedda film, hans fjärde på 37 år (efter *En kärlekshistoria* 1970, *Giliap* 1975 och *Sånger från andra våningen* 2000). En sparsmakad filmskapare med andra ord, med höga krav på sig själv och inspelningen. Som i Anderssons fall brukar ha en tendens att dra ut på tiden.

När man ser *Du levande* förstår man varför. Lika lätt inser man att det varit väntan värt. Varenda bildruta präglas av originalitet, fantasifullhet och omsorg. Maken till genomarbetad film får man leta efter.

Den som tidigare sett Roy Anderssons kortfilmer, underfundiga reklamfilmer eller framför allt hans *Sånger från andra våningen* kommer snabbt att känna sig hemma i *Du levande*. Men även om hans filmer bör upphovsmannens omisskännliga prägel vad gäller fotoarbete (oftast statisk kamera och endast i nödfall långsamma åkningar), en rejält nedtonad färgskala och en särpräglad ljussättning, finns det i *Du levande* enskilda scener som överraskar och etsar sig fast i minnet. En hund som släpas efter en rullator, långsamt manövrerad

över bildfältet av en äldre man. Eller en lägenhetsinteriör där vi efter ett tag blir varse att rummet faktiskt är i rörelse – utanför fönstret passerar landskapet förbi som sett från ett tågfenster.

Bara ett par exempel. Jag vet ingen svensk filmare som skapat så många svårförglömliga scenuppställningar som Roy Andersson.

Den som letar efter en ”story” letar förgäves. Andersson föredrar att ge tusan i den traditionella dramaturgi som präglar merparten av filmutbudet. Han föredrar att arbeta med stämningar för att illustrera såväl tema som idéer. Hans film skulle kunna beskrivas som ett antal nedslag i en upphöjd verklighet, i tablåform.

Det finns mycket olycka, ensamhet, ångest och känslolöshet hos de människor Andersson skildrar. Som förväntat av någon som skrivit en bok med titeln ”Vår tids rädsla för allvar” så bekräftas alla dessa människor i Anderssons filmuniversum. Han är såväl en sant humanistisk visionär som en filmare med hjärtat till vänster, präglad av arbetarrörelsens värderingar om ett demokratiskt samhälle. I *Du levande* tar Andersson ut svängarna rejält och bjuder frikostigt på sin mycket speciella humor, som inte kommer att uppskattas eller ens uppfattas av alla. Men jag skrattade mer under *Du levande* än vad jag skrattat på alla svenska s.k. komedier jag sett under de senaste tio åren.

Allra roligast har jag åt det drastiska bildspråket och kontrasterna. Åt de oväntade detaljerna. Men även åt själva språket och hur Andersson behandlar det. Repliker som levereras med ofta monoton röst i en stiliserad, högtravande och gammalmodig svenska. Även här bryter vardagen och nuet in som frigörande kontrast; enskilda karaktärer som tillåts ”prata som vanligt folk” och som man minns för just detta. Och ofta kryddar Andersson sina monologer eller dialoger med de slags plattityder som vi så ofta slänger ur oss men som egentligen inte betyder någonting. Saker som ”vill jag lova” eller ”det kommer en dag i morgon också...”.

En film att rekommendera för alla med minsta lilla intresse för film, liv och människor.

Anders Pettersson

FILMRUTAN